

MAGYAR KÖNYVESHÁZ.

ADALÉKOK SZABÓ KÁROLY RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁRÁNAK
I—III. KÖTETÉHEZ.

A **Todoreszku-Horváth Könyvtár ismeretlen régi magyar
nyomatványai.**¹ (Negyedik közlemény.)

II. kötet.²

I.

[295] [Kolozsvár, 1570.]

[Wilini Sándor] Büchlein 8°.

Könyvtáblából kiáztatott 37 levélnyi töredék. Anabaptista nyomtatvány, mely ugyanebben az esztendőben Kolozsvárott magyar fordításban is megjelent. V. ö. Szabó Károly R. M. K. I. 80. sz. A magyar fordítás ajánlóleveléből kitetszik, hogy a művet Wilini Sándor orvos flandriai eredetiből «tiszta német nyelvre» fordította s úgy küldte meg Dávid Ferencnek, aki alkalmasint a neki tulajdonított magyar fordítással egyidejűleg nyomatta ki. Az ajánlólevél kelte: «Varsoviában 1569-ik esztendőben, 19-dik napján Augustusnak». Hogy ez a magyar szöveg német eredetije, arra Dr. Zoványi Jenő hívta fel figyelmemet. A Todoreszku-katalógus a töredéket így veszi fel: Német nyomtatvány (37 l. töredék). Kolozsvár? XVI. század. A meglevő német szövegrészek a magyar szöveggel híven megegyeznek.

2.

[295] Bártfa, 1595.

EPITAPHIA | GENEROSORVM Et MAGNIFICORVM |
DOMINORVM VALENTINI ET | FRANCISCI BALASSA de Gyar-
math fratrum germa|norum, pie & gloriose, pro fide Christiana in |

¹ A harmadik közleményt l. az 1930. évf. 137—145. lapjain.

² Az utolsó [294] adalékot Szabó Károly Régi Magyar Könyvtárának II. kötetéhez l. Magyar Könyvszemle 1926. évf. 144. l.

diuersis praeliis extincorum, | Gratitudinis ergò | A diuersis conscripta. BARTPHAE, | David Guttgesel exendebat | Anno 1595. | 4° A—E 20 sztl. lev.

A gyászversek szerzői Janus Balogus Reuistsensis, Andreas Mvdronius Teutolypschensis, Leonhardus Mocoschinus, senior Ecclesiarum Comitatus Lipto: Martinus Mocoschinus, Rector scholae Nemeth Lypsch., Stanislaus Mocoschinus, Minist. N. Lyp., Michael Petri Priuidiensis és a türóczi jezsuita kollégium növendékei.

Egy példánya megvan Gr. Apponyi Sándor gyűjteményében. V. ö. Végh Gyula: Rariora et Curiosa. 510. sz. Lelrta Dr. Dézsi Lajos Balassa Bálint Minden Munkái I. CXLIII. és Magyar Bibliofil Szemle I. 34. 1.

3.

[297] Bártfa, (1612).

Bocatius Joannes Hexasticha votiva, | vel | STRENA POETICA, | Ominis boni gratiã | Anno | Deo VoLente Erlt MeLIVS | Distributa | Ac principaliter D. D. consecrata | Reg. Hung. | PALATINO | ILLVSTRISS. COM. AC DOMINO | DN. GEORGIO THVRZO de Bethlenfalva, | Com. Arvensi, ejusdemq' Com. Comili perpetuo, | Sacr. Regiae Mtis Consiliario | etc. | Ab | JOANNE BOCATIO. | I. Timoth: 2. vers 1. & 2. | Ante omnia fiant deprecationes, obsecrationes, in|terpellationes, gratiarum actiones, pro omnibus ho|minibus, pro Regibus, & omnibus in eminentiã con|stitutis, ut placidam qvietam vitam de|gamus, & c. | BARTPHAE | Excudebat Jacobus Kléz. | 8° A—E iv 36 sztl. lev.

Harsányi István Magyar Könyvszemle 1913. évf. 242. l. a sárospataki ref. főiskolai könyvtár kéziratárában őrzött kéziratos másolat nyomán írja le, amelyet Szombathi János sárospataki főiskolai könyvtárnok 1793-ban készített. A másolat azonban nem egészen pontos, mert a Todoreszku-Horváth Könyvtárban lévő, egyetlen ismert példány címlapjának fent közölt leírásától több eltérést mutat.

4.

[298] Lőcse, 1627.

*Keine Neue vnd Alte | *Allmanach | Mit der kleinen Practi*|ca Astrologica, Auff das Jahr | nach der Gnadenreichen Geburt vn|fers HERN vnd Seligmachers | JESU Christi | *1627* | Mit Fleiß gestellet Durch | *M. ALBINVM MÜLLERVM* | Von Straupiß | *Gedruckt zur GEBETCH (sic) | Ben Lorenz Bremer | 8°. Egy íves töredék.*

A *-gal jelölt részek vörösbetűsek.

5.

Kassa, 1628. [Pótlás Szabó R. M. K. II. 451. sz.-hoz.]

Schultz, Daniel Apothecca sacra Psalmorum 606. | Das ist: | *Geistliche Apotheck | **Mit wolriechenden*** | Krautern-Wurzel- und saā- Materien, als 606. schönen Psalmen vnd Liedern angefüllet, darauß Gdt | dem HErrn ein Wolgefälliges Lippen- vnd | Zungen-Dpffer durch die Menschen kan | Zubereitet werden. | *Zum Theyl von dem Ehrwürdigen | vnd Hoherleuchten Herrn D. M. Lutz: * zum Teil von andern Gottseligen Lehrern | vnd Geistreichen Personen gemacht; * Gdt zu höchstem Lob vnd Ehren* | vnd allen Christliebenden Herzen zum | seligen Brauch | *Zusammengetragen, Gedruckt | vnd Verlegt durch: * | DANIEL Schulz, Buchdruckern | zu Caschau | 2c. | *Cum Gratia & Privilegio, S. P. T.* | *Caschau | 1628. | 8° 8 sztl. lev. + 928 + 8 sztl. levél. Végül csonka. Primitiv fametszetekkel.

Szabó Károly R. M. K. II. 451. sz. a. Klein: Nachrichten III. 360. l. alapján így adja a címet: Apothece Sacra Psalmorum, oder Deutsches Gesangbuch enthaltend 606 Lieder, ... Zusammengetragen, gedruckt und verlegt durch Daniel Schultz Buchdruckern zu Kaschau. Cum gratia et privilegio S. P. T. Kaschau, 1628. Példányt nem ismer. Fenti leírás adja először helyesen a teljes címet.

A *-gal jelölt részek vörös nyomásúak.

6.

[299] Lőcse, 1633.

PRIMA | LEGENDI | ELEMENTA | & precationes | aliqvot. | LEUTSCOVIAE | *Typis Lauretij Breweri,* | Anno 1633. | 8°.

Könyvtáblából kiáztatott két levél.

1644-i lőcsei kiadása leírva Szabó Károlynál R. M. K. II. 651. sz. a.

7.

[300] Lőcse (1635).

Froelichius, David Der Neue vnd Alte | *Almanach* def; Jahrs nach der heiligen | Geburt vnser lieben Herrn | vnd Heylandes Jesu | Christi | *1635.* Auffn Zips vnd andere | vmbliegende Bngersche Spannschafften. Wie auch theils auff Siebenbürgen dirigiret vnd | calculiret | Von | *DAVIDE FROELICHIO* Astronomo zu Reysmarck. | *Gedruckt zur Leutschaw* | 8° A—B iv 14 sztl. lev. + 1 üres lev. egykorú jegyzetekkel.

Hozzájárul külön címlappal, de folytatólagos fvjelzéssel:

Kurzer vnd Einfältiger | Bericht. | Von den vier Quarten Finsternüssen
2c. dieses | 1635 Jahres. | Gestellet | Auff Ungarn vnd Siebenbürgen | durch
DAVIDEM FROELICHUM | *Astronomum (sic) Caesareopolit|anum,*
B—D iv, 17 sztl. + 1 üres lev.

A *-gal jelzett részek vörös nyomásúak.

8.

[301] Trencsén, 1639.

Minucy s Pranostikau | Hwezdárskau od Davida Fraelichia* | Vmēnj
Hwēzdárského milownjka wedlē spū | sobu M. Bernarta Krakowskeho k
Slēz|ské Morawskému z částky Vhērského a Cze|ského Králowstw|j a
Zemi příležjčých, Hory|zontu s pilnostj sprawená a wydaná | K Lētu
Pánē: *MDCXXXIX.* (Magyar címer) W Trencjné v Wác|ława Wokála.

Hozzájárul külön címlappal:

Pranostyka | messj Hwēzdárská | o Powētj|j čtyř Czastek | Ročnjch
s pilnostj k Slezské|mu Lyžickému a ginych wukolnjch | Zemi Horyzontu,
sepsal|ná a wydaná. | Od Walentina Hanka Conti|nuatora. | D. F. C. | K
Létu Pánē MDCXXXIX. | Páni Roku tohoto Wenusse | Saturnue pomocnjch
veci. (Csak a címlap van meg.) 16°.

Primitiv fametszetű fejlécekkel. A *-gal jelölt helyek vörösbetűsek.

9.

[302] Lőcse, 1640.

Nowy a Starý | *Kalendarž* | Na Rok po Narozeni | Pana Krýsta. |
1640 | Kteryžto Rok Pržestup|ny gest a na 336. dnuw. | *Na Horní
y Dolní Vhers|kau Zemj Spra|wený. | Od Davida Frôlichea Hwižz* |
darže w Kežmarku | *Wytisstēná w Lewoči v Wa|wřince Brewera.* |

Hozzájárul külön címlappal, de folytatólagos ívjelzéssel:

PROGNOSIS | Astrologica, | aneb | *Practika* | Na Rewoluczj
Tohoto | *M.DC.XL. | Roku* | Kteryž | pržestupny gest. | Spraweny na
Hornj y Dolni | Vherskau Zemj. | od | *DAWIDA FRÔLICHIA,* |
Astronoma, giž za: | 17 Leth. 16° A—D iv 31 sztl. + 11 közbekötött
üres levél egykorú bejegyzésekkel.

A *-gal jelölt részek vörösbetűsek.

10.

[303] Pozsony, 1640.

ORPHEUS | SUDANS, | Quem | *ILLVSTRISSIMO* | COMITI | FERDINANDO PALFY | DE ERDOD, LIBERO BARONI | de Vereskő, & Stomffa, | *Cum triennalem Aristotelem*, | Anno Saeculari SOCIETATIS JESU, | Publicē in Academia Tyrnaviae, | *Praeside* | R. P. NICOLAO VESELENY, | *SOC. JESV, Artium & Philosophiae Doctore*, | *ejusdemque Professore Ordinario*, | *Propugnaret*: | Offerebat Illustrissimus Patruelis, | *Comes Nicolaus Palfi de Erdőd &c* | *Poëta*. | POSONII, Anno MDCXL. | 8° A—B iv 2 sztl. lev. + 11 l.

11.

[304] (Pozsony) 1640.

PANTHEON | AFFECTUS ACADEMICI | In quo | ACADEMIA TYRNAVIEN|SIS UNIVERSA ADUMBRATA, | PRIMO SUO | ILLUSTRISSIMO CO|MITI FERDINANDO PALFY | DE ERDÖD, L. B. DE VERESKŐ, | ET STOMFA, &c. | Praesidente | REVERENDO P. NICOLAO | VESELÉNI, SOCIETATIS JESU, AR|tium & Philosophiae Doctore ejusdemque Or|dinario Professore, | IN PUBLICA LUCE DE UNIVERSA PHI|losophia disputanti, animitus applaudit. | ANNO SALUTIS HUMANAЕ, | MDCXL. | Societatis JESU confirmatae, C. | Academiae Tyrnaviensis, V. | 2° A—G iv 27 l.

12.

[305] Pozsony 1642.

Handbüchlein der | Sodaltät unser Lie|ben Frauen | Himmelfahrt. | In welchen erstlich ders|selben Regel 2. Die Indulgenz vnd Abläß der Sodaltät. | 3. Daß Gebett vor vnd nach der | Bruderschaft. 4. Die Glau|bens|bekanntnuß für die so auffgenom|men werden. Das Gebett so der | spricht so auffgenom|men wird. | Die Antwort deß H. | Praefecti zc. | Getruckt zu Preßburg 1642. 12° 22 l.

13.

[306] Lőcse, 1654.

In festivitatem Nuptialem | VIRI | *Reverendī, Nobilis & Doctissimi Domini* | SAMUELIS SERPILII | Diaconi Ecclesiae Leibicen. fideliss. | SPONSI, | *ac* | *Pudicae & benē moratae* Virginis | CATHARINAE | *Viri*

Reverende, Clariss &c Doctis: Domini | MATTHIAE VITI, Pastoris
dictae | Ecclesiae praeclarē meriti Filiae | SPONSAE. | *die 21. Octobr.*
Anni 1654. | *Deo & Homini bus faven,* | *celebratam* | comportata Symbola. |
LEUTSCHOVIAE, | Typis LAURENTII BREVERI | 4°

Háromlajos töredék.

14.

[307] Várad, 1656.

Tarpai, Andreas DISPUTATIO SCHO|LASTICA, | De **SCIEN-**
TIA MEDIA. | Quam | Supremo favente Numine | Sub Praesidio | Cla-
rissimi Doctistimique Viri, | D. ANDREAE S. TARPAI, | in inclyta
Varadiensium Schola Recto|ris dignissimi; Publicē ventilandam proponit |
JOANNES DEBRECENI, | Cont. S. Sch. Illust. Várad. | *Ad diem*
30. Novembris, loco horisque solitis | VARADINI, | Apud ABRAHAMUM
KERTESZ SZENCIENSEM. | MDCLVI. 4° A—B iv 8 sztl. lev.

15.

[308] Lócse, 1659.

Czickaëus, Philippus Disputatio Metaphysica Prima | De | De OB-
IECTO ME|TAPHYSICAE | Nónnullis Philosophorum sententiis | oppo-
sita | & MODERATORE DN. VALENTINO PERACKIO, *h. t.*
Gymn. Schemn. Rectore fidelissimo, & c. | à PRAESIDE & AUTORE
PHILIPPO CZICKAEO, Varall. LL. & Phil. Stud. h. t. Coll. Secundario, |
RESPONDENTE | MELCHIORE GEITNERO *Warall.* | in eodem
Gymn. horis privatis ad diem 15. Aug. eruditae *φιλοσοφῶντων* disquisitioni |
exposita, | LEUTSCHOVIAE, | E Typographia Breveriana | *Anno*
MDCLIX. | 4° A—C iv 10 sztl. lev.

16.

[309] H. n. (Kolozsvár) 1660.

EPICEDION | In mortem | VIRI REVER. AC CLARISS | D
IOHANNIS TSERI APACII, | SS. THEOLOG. DOCTORIS EIUS-
DEMQ | & HEBR. L. PHILOS Q. NATURAL. | IN COLLEGIO
REFOR. CLAUDIOP. PROFESSORIS | DILIGENTISSIMI | ITEM-
QVE PRIMI EIVSDEM COLLEGII | REFORMATORIS. | *QUI* |
Ob vigiliis, & indefessum in re literariá pro... vendá studium, dum

maximum artibus lu|men praebet, ipse Phthisis & Hect... n valescentis
vi sensim exha... | Anno aetat. 35. prid. Caland. Jan. labente | Anno |
VItaM pLaCIDē flnIt: | novoq̄; mox ineunte | Moerens soLe CaDente
ParnassV_s, sVo parentat Phoebo |

Ivrétű egylapos nyomtatvány, amelynek fele van meg. A meglevő rész a
következők gyászverseit foglalja magában: Mogyorósi Elek, Portshalmi András,
Karátonfalvi Zakariás, Abafai András, Sz. Orsébeti György, Gidófalvi Péter,
Beszterczebányai Mihály.

17.

[310] Lőcse, 1660.

Scharf, Iohannes Iohannis Scharfii, | Theol. D. & Prof. P. Witte|ber-
genensis, Senioris, & Prae|positi | MANVALAE | LOGICUM, | Ex Aristo-
tele, & Philip. Me|lanchthone, Communi Germaniae | Praeceptore ita
concinnatum, ut po|tiss. Log. praecepta propriis ipsorum | verbis propo-
nantur | *Editio Octava* | Auctior & emendatior, | CUM PRAEFATIONE |
Adversus Cavilla & Crimina Calumniatorum & Novatorum | hodiernorum. |
LEUTSCHOVIAE, | *Typis & Sumptibus*, LAURENTII BREVER, |
Anno MDCLX. 8° 24 sztl. lev. + 359 l.

18.

[311] Lőcse, 1661.

Czickaeus, Philippus Σὸν Θεῶ | DISSERTATIO | METAPHYSICA |
de | RATIONE FORMALI | E|NTIS, | quam | Auctore | IEHOVA
OPTIMO MAXIMO, ENTE infinito, summo, simplicissimo | PRAE-
SES PHILIPPVS CZICKAEVS *Varall.* | *humaniorum Literarum &*
Phil. Cultor, h. l. Scholae | Schemniciansae Collega Secundarius, Respon-
dente | MATTHIÄ PRICHRADNI *Rakossiensis, in eodem | ludo eruditae*
placidaeq̄ φιλοσοφῶντων disquisitioni | *submitte* | Ad diem Februarii | horis
ante- & pomeridianis. | Leutschoviae, Typis Laurentii Breveri. 4° A—B iv,
6. sztl. lev.

19.

[312] Szeben, 1662.

A Neubart-féle kalendárium németnyelvű kiadásának könyvtáblából
kiátzatott 8 csonka ivre terjedő töredéke. Megvan a Prognosticon cím-
lapjának fele, amelyről a hely és év megállapítható.

20.

[313] Lócse, 1667.

Pawlowitz, Michael Q. D. B. V. | *ΕΠΙΤΑΣ* | Controversiarum Physi-
carum | De | CAVSIS CORPORIS | NATVRALIS, | quam | Auxiliante
Deo | In Illustri Gymnasio Montano-Novisoliensi, | sub Praesidio | M.
IOHANNIS HEINZELII | p. t. *Ejusdem Gymnasij Rectoris meritis-*
simi, ac | diligentissimi Dn. Praeceptoris et Promotoris sui aeternūm
colendi, devenerandi | Publicae disquisitioni subjicit, MICHAEL PAW-
LOWITZ Turoceno-Jessensis, Autor & Resp. | ANNO MDCLXVII. |
Ad diem 24. Mens. Maji. | horis, locoq; consuetis | Leutschoviae, | Typis
SAMUELIS BREWER. | 4° A—E iv, 8 sztl. lev.

21.

[314] Bártfa, 1670.

Außerlesene | Geistliche Lieder | D. Martini Lutheri | und anderer geist-
reicher | Mit etlichen beygefügtten | schönen, kurzen, andächtigen Gebethlein |
für Christliche Andächtige Herzen. | *WARTHELD* | Gedruet und ver-
legt | Durch | Thoman Scholzen | Mit-Bürgern und Ge-meiner Stadt |
Buchdruckern | Anno Christi 1670. 8° 188 l. + 2 sztl. lev.

22.

[315] Lócse, 1677.

Schöne | Andächtige | **Gebettelein** | inn diesen gefährlichen zeiten | son-
derlich zu gebrauchen | 1677. — Kolophon: Gedruet zur Leutschau | bey |
Samuel Brewern | Im Jahr: | 1676.

64° A—H₈ 64 sztl. lev.

Csonka címlaptalan példányának hiányzó A_I—A_{III} levelei és címlapja a
Dr. Kardeván Károly birtokában levő egyetlen ismert teljes példány nyomán
1929-ben facsimile-lapokkal pótolattak. A Todoreszku-Horváth Könyvtár nyom-
tatott katalógusa a kolophon nyomán tévesen 1676-ra teszi a kis nyomtatványt.

PUKÁNSZKYNÉ KÁDÁR JOLÁN.